

Naša izobrazba je v naših rokah; od države za sedaj še nimamo ničesar pričakovati. Z izpolnjenostjo strokovno izobrazbo dobi delo v šoli svoj čar; šola nam postane neizbrisna zakladnica novih spoznanj, torišče, kjer naša osebnost lahko najde svoje popolno zadoščenje. Glejmo, da polnoma izpolnimo mesto, ki na njem stojimo; tem potom — **in samo tem potom** — pastane naša pozicija v narodu tista, kakor si jo želimo.

Najpraktičnejše samoizobraževalno sredstvo je knjiga. Tečaj so sicer mnogo komednejši, a so spojeni s stroški in drugimi težavami; knjiga pa ima to veliko prednost, da je lahko dostopna in da omogoča temeljito vglabljanje v problem po našem razpoloženju. Na tečajih in zborovanjih si lahko izmenjajo misli ljudje iz razmeroma ozkega okoliša; knjiga omogoča to izmenjavo med državami in kontinenti. Knjiga gleda na legijo, ki jih je že »spreobrnila«.

— Z ozirom na to smatra Pedagoška centrala kot eno glavnih nalog (doslej je bila glavna), da si ustvarja knjižnico z izbranimi strokovnimi deli, ki naj služijo za podlago praktičnemu strokovnemu delu. Danes obsega ta knjižnica okrog 500 del; je torej pravzaprav še skromna, a vendar lahko računamo, da ji bo v prihodnosti pridobil mnogo več. Vse knjige v naši knjižnici nimajo seveda iste neposredne vrednosti za učitelja; nekatera lahko služijo le onim, ki imajo že dober pregled in se hočejo poglobljati še posebej v specialna področja; nekatera pa so tudi — zastarela. Da olajšam tovarišem in tovarišicam izbiro, navajam tu dela, ki prihajajo za samoizobrazbo v prvi vrsti v poštev.

Fiziologija:

Schmidt: Das Schulkind nach seiner körperlichen Eigenart und Entwicklung.
Stratz: Der Körper des Kindes und seine Pflege.
Neumann: Kindersport.

Psihologija:

Dr. William in dr. Olara Stern (zakonska dvojica): vsa dela.
Dr. Adler: Praxis und Theorie der Individualpsychologie.
Dr. Franziska Baumgarten: Die Lüge bei Kindern und Jugendlichen.
Dr. E. Spranger: Lebensformen.
Dr. E. Spranger: Psychologie des Jugendalters.
Dr. Hoffmann: Die Reifezeit.
Dr. O. Pfister: Die psychoanalytische Methode.
Rank-Sachs: Die Bedeutung der Psychoanalyse.
G. Sommer: Geistige Veranlagung und Vererbung.
Dr. Claparède: vsa dela (francoski).
Bovet: L'instinct combatif.
Baudouin: La discipline interieure.
Alice Descoedres: Le développement de l'enfant. (Dolje prih.)

Pokret učiteljic.

MEMENTO TOVARIŠICAM!

Zopet je izšla nova disciplinarna uredba za učiteljstvo. Proti prejšnji je učiteljstvo vsled raznih nedostatkov protestiralo, a sedanja ni dosti boljša, za nas učiteljice pa deloma še slabša. Kajti glasovno prvotne uredbe je bilo sporno, ali imajo učiteljice pasivno volilno pravico ali ne, tako, da so jo juristi v nekaterih oblastih tolmačili v prilog učiteljem. Po novi uredbi jim je pa pasivna volilna pravica v disciplinska sodišča definitivno odvzeta.

Evo vam tovarišice, naše enakopravnosti v službi! Sedaj pa še govorimo, da je dovolj, da le svojo službo vestno vršimo, za druga vprašanja se bodo že moški pobrigali, imamo itak iste stanovske pravice kot naši tovariši. Ali tudi v našem stanu je to samo navidezno. Vedno znova imamo priložnost spoznati in občutiti, da smo manjvredni element, da izvršujemo enakovredno delo kot naši tovariši. Slučaji, kakor je pričujoči, nam morajo odpreti oči, nas morajo vzbuditi iz apatije, ki je nevredna izobražene žene. Nikakor nam ne sme biti vseeno, ali odloča o nas moški ali ženska. Zlasti v nekaterih slučajih disciplinskega postopanja bi bila bolj na mestu učiteljica kot pa učitelj. Vzemimo samo slučaj učiteljice-matere; morda je zakrivila prestopke ravno vsled svoje dvojne dolžnosti. V takem slučaju je bolj na mestu žena, ki bo sigurno sodila z večjim razumevanjem kot pa moški.

Toda vsi protesti bodo za enkrat malo pomagali, kajti to zapostavljanje izhaja čisto logično iz pravne in politične brezpravnosti žene vobče, ki v naši državi dostikrat niti ne more izvrševati iste službe kot moški, četudi ima isto kvalifikacijo.

Spričo tega dejstva je zelo neumesten odpor, ki se javlja pri večini tovarišic z oziroma na vprašanja, ki se tičejo javnega in političnega življenja. Kajti samo potom politične enakopravnosti moremo priti do vseh ostalih pravic.

Učiteljski pravnik.

Uredba o učiteljskih disciplinskih sodiščih

Člen 8. Minister za prosveto imenuje člane učiteljskih disciplinskih sodišč. Sestavo vseh disciplinskih sodišč objavi ministrstvo za prosveto v »Službenih Novinah« in potem jo objavi vsak sodni predsednik tudi na mestu, določenem za sodne objave svojega sodišča. To se zgodi vselej v prvih petnajstih dneh vsakega koledarskega leta in tako razglašeno sodišče velja za to koledarsko leto.

Vsak predsednik imenuje za svoje sodišče zapisnikarja in nižje osebe po členu 7. te uredbe.

Stari člen 8.: Minister za prosveto imenuje člane učiteljskega disciplinskega sodišča; toda vsak veliki župan mu predlaga za svojo oblast prva dva člana za namestnika ter mu predloži listo strokovnih drugih. Sestavo vseh disciplinskih sodišč objavi ministrstvo za prosveto v »Službenih Novinah« in potem jo objavi vsak sodni predsednik tudi na mestu, določenem za sodne objave svojega sodišča. To se zgodi vselej v prvih petnajstih dneh vsakega koledarskega leta in tako razglašeno sodišče velja za to koledarsko leto.

Vsak predsednik imenuje za svoje sodišče zapisnikarja in nižje osebe po členu 7. te uredbe.

Čl. 11. Je podaljšal rok za rešitev pritožbe pri vrhovnem sodišču od 3 na 15 dni.

Čl. 12. Stara uredba je odpadel. Glasil se je: Vsak oškodovanec ima pravico, tožiti učitelja (učiteljico) neposredno pri ministrstvu za prosveto ali pri oblastnem prosvetnem inspektorju, v čigar okolišu službuje oboje.

Člen 13. (prej čl. 11.) Disciplinska kazniva dejanja preiskujejo krajevni prosvetni organi zaradi stvari šolskega značaja, zaradi vseh ostalih pa krajevni politični (polični) organi.

Stari čl. 14. se je glasil: Disciplinska kazniva dejanja preiskujejo krajevni prosvetni organi zaradi stvari šolskega značaja, zaradi vseh ostalih pa krajevni politični (polični) organi.

Člen 14. (prej 15. člen). Učitelj, ki prekrši v službi ali izven nje službeno dolžnost ali oškoduje ugled svojega stanu, kakor navaja to zakon o uradnikih zlasti v členih 89, do 99., 103, do 105, in 107., zakrivi disciplinski prestopke in kaznujejo jih zaradi nerednosti njih starešine (člen 2. te uredbe). Kazni za disciplinske prestopke so te-le:

1. usnen opomin;
2. pisnen opomin;
3. denarne kazni največ do 10% mesečne osnovne in položajne plače.

Izrečena kazni pisnega opomina se pošlje šolskemu nadzorniku.

Stari čl. 15. se je glasil: Učitelj (učiteljica), ki prekrši v službi službeno dolžnost ali oškoduje ugled svojega stanu, kakor navaja to zakon o uradnikih zlasti v členih 89, do 99., 103, do 105, in 107., zakrivi disciplinski prestopke in kaznujejo jih zaradi nerednosti njih starešine (člen 2. te uredbe). Kazni za disciplinske prestopke so te-le:

1. opomin;
2. denarna kazni največ do 10% mesečne osnovne in položajne plače;
3. prenehanje s pravico do povračila selitvenih stroškov ali brez nje. S to kaznijo se smejo kaznovati tudi učitelji (učiteljice), ki imajo — brez drugih kaznivih dejanj — zaporedoma dve slabi oceni iz letnega službovanja.

Člen 16. je odpadel, glasil se je: Zoper kazni iz člena 15. se sme pritožiti kaznovanec v osmih dneh na ministra za prosveto; če pa je izrekel kazni minister, pritožba ni dopustna in ministrova odločba je izvršna.

Člen 15. (prej čl. 17.). Disciplinska učiteljska sodišča izrekajo po členu 165. zakona o uradnikih zaradi učinjenih disciplinskih pogreškov te-le kazni:

1. ukor;
2. zmanjšanje osnovne in položajne plače največ do enega leta, toda to zmanjšanje ne sme biti v poedinem mesecu večje od 20%;
3. prenehanje s pravico do povračila selitvenih stroškov ali brez nje. S to kaznijo se smejo kaznovati tudi oni učitelji, ki imajo — brez drugih kaznivih dejanj — zaporedoma dve slabi oceni iz letnega službovanja (je bil prej čl. 15. toč. 3.);
4. upokožitev brez zmanjšanja pokojninskih prejemkov;
5. upokožitev z zmanjšanjem pokojninskih prejemkov največ do 20% na mesec, toda to zmanjšanje mora trajati za omejen čas, največ za 10 let;
6. odpustitev iz službe z izgubo ali brez izgube — za nekaj časa ali stalno — vseh ali nekaterih pridobitnih pravic, če se kaznovanec vrne v državno službo; vendar pa sme izgubiti kaznovanec tudi pravico do pokojnine, če jo je pridobil.

Kazni: ukor in zmanjšanje plače ustavita napredovanje na višjo stopnjo plače, stanarine in v višjo skupino za leto dni, največ pa za tri leta; dolgotrajna odločba disciplinskega sodišča.

(Dolje prihodnjici.)

Predlogi in kritike k uredbi o oblastnih in krajevnih šolskih odborih.

Pri naših predlogih za izpopolnitev uredbe o oblastnih in krajevnih šolskih odborih, ki nam jih dostavljajo tovariši iz svoje prakse, radi bi slišali tudi mišljenje drugih. Vse resne predloge bomo priobčevali, v kolikor nam bo dopuščal prostor. Enako bi radi slišali mnenje in dobili predloge k izpopolnitvi uredbe o disciplinskih sodiščih. V kolikor je potrebno, naj bodo predlogi tudi na kratko pojasnjeni in utemeljeni.

1. Iz radovljiškega okraja so došli sledeči predlogi:

Čl. 1. Ta uredba naj se uzakoni pred narodno skupščino in izda kot zakon k dopolnilu šolskega zakona.

Člen 3. b) upravitelj osnovne šole, ki je obenem zapisnikar in blagajnik tega šol. odb. Razlog: Zakaj se učiteljstvu ne zaupa denarja? — Če ima učitelj denar v rokah uprava odbora hitreje posluje ter mnogo pametnejše — nerednosti so nemogoče — če bi se pa zgodile, so mnogo lažje popravljive kot pri obč. odborikih.

Č) pet pisemnih občanov, ki naj bodo po možnosti obenem občinski odborniki v raznih krajih, če pa to ni mogoče, morajo biti zastopniki staršev ter oženjeni z družino najmanj dveh otrok, da lahko razumejo otroško dušo in delo v šoli.

Člen 5. Se izpremeni drugi stavek: Blagajnik naj je obenem zapisnikar, ki naj bo

redoma šolski upravitelj. (Na ta način se reši šola in učiteljstvo kvarnih posledic sedanje določbe, če opravljajo ta posel šoli nenaklonjeni faktorji).

Člen 7. b) Naj se v resnici izvede, bolje je, da se otroci prišpejo s sedmim letom, ker so duševno in telesno bolj razviti. (Opozarjamo pri tem na umetno okrnjenje šolske obveznosti pri nas. Iz tega ozira je pov. UJU proti izvedbi tega člena pred šolskim zakonom. — Uredn.)

c) Tretji odstavek: Kazni, ki jih izreče za roditelje itd., izvrši okrajni šolski nadzornik v 30 dneh, če je ne izvrši v določnem roku, a bi se bile mogle kazni od kaznovancev izterjati, sporoči to šolski upravitelj oblastnemu nadzorniku, ki izterja kaznen od okraj. nadzornika ter jih izroči krajevni šolski blagajni.

Ostalo do f) ostane.

f) Vse ostane le o kurivu se izpusti. Organizacija naj skuša na vse dopustne načine doseči, da daje država drva učiteljem, in sicer oženjenim z dvemi in več otroci 27 m³ brez kot aktivnim čistnikom, oženim brez ali le z enim otrokom 20 m³, vsemu ostalemu učiteljstvu neporočenemu — če imajo lastno gospodinjstvo — 16 m³, brez gospodinjstva 6 m³ na leto.

Mnenja sem, da občine zmorejo kvečjemu le za upravitelje drva do 20 m³ na leto. Za ostalo učiteljstvo nikakor ne gre nalogati občinam, če se nečemo obsovaniti. (S tem stališčem se ne zlagajo drugi predlogi učiteljstva. — Uredn.)

s) tajniku, ki je obenem blagajnik, pripada 500 Din (petsto dinarjev) letne nagrade za svoje delo, ne glede na oddelke in opravilo doklado ter morebitno prirodno stanovanje v šoli. (Saj je sedaj že višje odmerjena nagrada. — Uredn.)

Člen 9.: Se dopolni v smislu zahteve, da je blagajnik že obenem tajnik in zadošča en podpis.

Člen 12. med drugim: in pečat ter potrebne štamplje.

Člen 17.: naj se še dostavi točka i), ki naj se glasi: dva učitelja kot zastopnika učiteljske organizacije UJU, ki jih imenuje učiteljska organizacija ter imata glasovalno pravico kot vsi ostali člani oblastnega šolskega odbora.

II. Sklepi z ozirom na krajevne šolske odbore iz krajskega okraja:

1. Župani naj ne bodo predsedniki krajevnih šolskih odborov, ker ti bodo skoraj vedno proti proračunu z ozirom na njihove volile.

2. Naj se da možnost, da bodo tudi šolski upravitelji lahko predsedniki.

3. Obravnavo zamud naj bi prevzela samo predsednik in šolski upravitelj, seje naj bi bile po potrebi.

4. Bolehni otroci naj prinesejo zdravniška spričevala, da se jih ne sili s 6 letom v šolo.

5. Poslovanje glede zamud naj prevzame sodišče, oziroma sreski poglavar.

Ker se naznanja zamude vsak teden, naj se plačuje tudi kolektivna 20 Din za vsak teden. Kazen naj se izreče za vsak mesec.

6. Šolski upravitelj naj sporazumno z učiteljstvom na šoli naredi proračun. Uporabi naj se ves denar. Ustanovi naj se šolski fond in morebitni prebitki naj pridejo v ta fond.

7. Seje naj bodo v šoli, na nevtralnih tleh.

8. Prve mesece v letu naj se ne forsira dvanajstin, ker ni doklad.

Opomba uredništva: Želimo, da se konkretni, stvarni predlogi nadaljujejo, vendar naj se v nadaljnjih predlogih ne iznašajo izpremembe, ki jih vsebujejo že natisnjeni predlogi, ker moramo s prostorom skrajno štediti. Vsi drugačni predlogi, so dobrodošli!

Naša stanovska organizacija.

POEDINCI ALI ORGANIZACIJA?

(K I. resoluciji celjskega učit. društva.)

V stanovskem glasilu smo 20. oktobra poročali tudi o zborovanju celjskega učit. društva, ki se je vršilo 8. oktobra v Celju.

V isti sapi, ko se je članstvo pozivalo, naj se **tešneje oklene svoje organizacije ter naj vsak član dela za njeno rast in moč do uresničenja našega ideala** (do združitve vsega učiteljstva pod njenim okriljem), so se sklenile tudi nekatere resolucije, od katerih moramo eno ponovno objaviti. Glasil se:

Celjsko učiteljsko društvo prizna kulturno poslanstvo učiteljskega pevskega zbora, protestira pa proti načinu, kako je hotel uveljaviti svojo željo.

Obžalujemo, da sta dala poverjeništvu in večina delegacije privatni zadevi službeni značaj. Protestiramo proti izpadom večine o protikulturnosti in protigrožnji ožigovanja v tisku. V postopanju večine delegacije vidimo gaženje principov in teror.

V znak odpora izjavimo da se temu sklepu delegacije ne bomo pokorili (!).

Mislimo, da opazi vsak najprej kričeče nasprotje med besedami, ki so se govorile na zborovanju iz predsedstva v prilog organizacije, in med dejanjem, ki ga je društvo napravilo proti organizaciji.

Posebe pa moramo opozoriti na dejstvo, da se je celjsko društvo uprlo sklepu delegacije v Kranju. Že pri delegacijskem zborovanju je bil nastop radi pevskega zbora najmučnejši dogodek. Šlo ni tu za kaka načela, ampak za pol ali ves dinar mesečnega prispevka zboru. To je izzvalo oster razpor, ki je imel dejansko čisto osebno dno. Vsa skupščina se je vršila tako trezno

Osebnne zadeve.

— Nova imenovanja učiteljev(ice) abiturientov v mariborski oblasti: Svoimir Jamšek, bivši učitelj-vojak na meščansko šolo v Ljutomeru; Viktorija Zmave pri Sv. Ani v Slov. goricah; Marija Gorjanc pri Sv. Barbari, Jožefa Skufca pri Sv. Rupertu, Marija Inglić v Šoštanj, Marija Vozel v Marijo Snežno, Alojzija Kermel pri Sv. Florjanu.

— Imenovanja v ljubljanski oblasti: Vekoslav Rubeša na meščansko šolo v Kavstavi, Josip Zupančič v Dražgoše, Engelmañ Vladimira v Sevnico, Zora Hauptman v Hrastnik, Josipina Zlebnik v St. Janž, Antonija Kolbezen v Talčji vrh, Frančiška Žitnik v Konjšico, Stefanija Pogačnik v Gaborje, Kornelija Rooss v Senčur, Jančič Marija pri Sv. Lenartu.

— Imenovanja veroučiteljev: P. Ciprijan Napast v Novo mesto; P. Bogdan Markelj na deško osnovno šolo Ljubljana VI., Alojzij Kosi na meščansko šolo v Šoštanj.

— Ukazna postavljanja: Z ukazom so postavljani za učitelje IV. dekliske osnovne šole v Ljubljani Amalija Hartman II./2, Angela Soršak na Bledu II./2, Vojteh Hren v Šmartnem na Pohorju, Ida Vodenik v Mariboru na IV. deklisko osnovno šolo (pridejena pisarni sreskega šolskega nadzornika).

— Premeščeni so naslednji učitelji(ice): V ljubljanski oblasti: Repič Ivana v Zalog, Zumer Pavla v Dobravo, Vodišek Josipina na Rakek na meščansko šolo, Kus Viljem v Sv. Lenart. — V mariborski oblasti: Tavzes Marija na meščansko šolo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Stanislava Mahuc na meščansko šolo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Hermina Mihlar na meščansko šolo v Ormož, Marija Sustar v Črneče, Karolina Klum na Tezno, Belina Alojzij v Ožbalt, Ivan Lazar pri Sv. Lovrencu. — Ostavko na državno službo je podala Danica Logar-Lederhas.

— Sprejem učiteljev Slovencev iz Italije v državno službo. Albert Rojčič na Jesenice, Gajo Milneršič v Srdoče, Milan Jerab v Vinico, Avgust Kravos v Vinico, Jakob Rojč v Škofjo Loko, Franjo Pivk v St. Jošt, Anton Maslu v Turje, Franc Lasič v Koroško Belo, Pelagija Bekar-Kampjut v Radence. — V kratkem bo imenovalo ministrstvo prosvete tudi ostale učitelje kontraktualce.

— Otvoritev novih razredov, vzporednic in šol: Na osnovni šoli v Presarjih in pri Sv. Lenartu se bo otvoril 4. razred. Na Dobravi se dovoli vzporednica. Zasilna šola v Konjšici sep retvori v stalno enorazrednico.

Naša gospodarska organizacija.

— Nujna prošnja. Šolska upraviteljska: Srednja Bistrica (Prekmurje), Hrušica, Preserje, Toplice, Strukovci, Fara vas, Kočevje, Kuželj, Poljane dolgujejo po 390 Din za šolske lekarne, ki jim jih je dobavilo Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. — Na poštninah dolgujejo: Lemberg, St. Peter, Zidani most, Rateče, Kamna gorica, Jesenice po 40 Din. — Za Kosmosova učila so Mavčice na dolgu 129.10 Din. — Vseh dobavljenih 200 lekarn je društvo plačalo in se mora samo boriti s stanovskimi tovariši za lastne koristi. Ker je to 4. poziv in za obsežno dopisovanje nimamo na razpolago nikakega osobja, bomo poslednje opomine poslali po našem zastopniku, ki si priračuna svoje stroške. — Za Učiteljski konvikt: Josip Lapajne.

— O Družba sv. Cirila in Metoda je edina družba, ki podpira šolstvo in obsejno učiteljstvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poiskovali obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da Vam pomore!